

SPIS TREŚCI

Przedmowa	XVII
Wykaz skrótów	XXI
Rozdział I. Podstawowe pojęcia i instytucje ogólne prawa podatkowego	1
§ 1. Daniny publiczne, podatki, opłaty i dopłaty	1
I. Podatek a inne dochody budżetowe	1
1. Podatek	2
2. Pieniężny charakter świadczenia	2
3. Obowiązkowy charakter podatku	2
II. Pojęcie opłaty publicznej	3
III. Dopłaty publiczne	4
1. Dopłata	4
2. Powstanie dopłat	5
§ 2. Elementy konstrukcji podatku	7
I. Podmiot podatku	7
1. Podmiot bierny i czynny	7
2. Podmiot formalny i podmiot materialny	7
II. Podstawa opodatkowania	8
III. Stawki podatkowe	8
1. Rodzaje stawek podatkowych	8
2. Formy stawek podatkowych	8
3. Taryfa podatkowa	9
4. Skala podatkowa	9
§ 3. Ulgi i zwolnienia podatkowe	9
I. Rodzaje zwolnień podatkowych	10
II. Funkcje ulg i zwolnień podatkowych	10
Rozdział II. System podatkowy	11
§ 1. Pojęcie i typologia systemów podatkowych	11
I. Historyczne systemy podatkowe	12
II. Rodzaje systemów	12

III. Struktura systemu podatków (klasyfikacja systemu podatkowego)	13
1. Rodzaje podatków według kryterium przedmiotu opodatkowania	13
2. Podatki bezpośrednie i pośrednie	14
3. Podatki państwowe, samorządowe i wspólne	15
IV. Prawo formalne	15
V. Zasady podatkowe	17
§ 2. System podatkowy jako kategoria ekonomiczna	17
I. Podatek jako kategoria ekonomiczna: stabilizacja, redystrybucja, alokacja ..	18
II. Funkcje podatków	18
1. Funkcja fiskalna	18
2. Funkcja stabilizacyjna	19
3. Funkcja alokacyjna	19
4. Funkcja redystrybucyjna	19
III. Przerzucanie podatków	19
Rozdział III. Prawo podatkowe	21
§ 1. Konstytucyjne podstawy nakładania podatków i innych danin publicznych	21
§ 2. Struktura polskiego prawa podatkowego	25
I. Prawo podatkowe w systemie prawa	26
II. Źródła prawa podatkowego	26
III. Struktura źródeł prawa podatkowego i relacje między poszczególnymi rodzajami aktów prawa podatkowego	26
IV. Ustawy a rozporządzenia	27
V. Ustawy a uchwały jednostek samorządu terytorialnego	27
VI. Struktura wewnętrzna prawa podatkowego (ogólne i szczególne prawo podatkowe)	27
VII. Prawo materialne	28
VIII. Procedury podatkowe	28
IX. Zasady tworzenia prawa podatkowego	29
X. Prawo podatkowe a prawo administracyjne	29
XI. Prawo podatkowe a prawo gospodarcze	29
XII. Prawo podatkowe a prawo cywilne	30
XIII. Prawo podatkowe a prawo karne skarbowe	31
§ 3. Międzynarodowe prawo podatkowe	31
I. Pojęcie międzynarodowego prawa podatkowego	31
II. Międzynarodowe podwójne opodatkowanie i sposoby jego eliminacji	32
III. Pojęcie podwójnego opodatkowania	32
IV. Metody eliminacji podwójnego opodatkowania	34
V. Umowy międzynarodowe w sprawie zapobiegania podwójnemu opodatkowaniu	35
VI. Struktura typowej umowy	36
VII. Pojęcie rajów podatkowych i podstawowe sposoby ich wykorzystywania ...	37

VIII. Wymiana informacji między administracjami podatkowymi	38
§ 4. Europejskie prawo podatkowe	39
I. Zasady ogólne	39
II. Kanony stosowania wspólnotowego prawa podatkowego	44
III. Harmonizacja regulacji podatkowych	46
1. Harmonizacja VAT	46
2. Harmonizacja akcyzy	48
3. Harmonizacja innych podatków pośrednich	50
4. Harmonizacja podatków bezpośrednich	50
§ 5. Wykładnia prawa podatkowego	52
§ 6. Adresaci norm prawa podatkowego i ich obowiązki	54
I. Podatnik	55
II. Płatnik	56
III. Inkasent	56
IV. Osoba trzecia	57
V. Następca prawny (podatkowy)	57
VI. Organy podatkowe	57
1. Minister Finansów	57
2. Naczelnik Urzędu Skarbowego	58
3. Dyrektor Izby Skarbowej	58
4. Naczelnik Urzędu Celnego	58
5. Dyrektor Izby Celnej	59
6. Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej	59
7. Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej	59
8. Wójt (Burmistrz/Prezydent Miasta), Starosta, Marszałek Województwa ..	60
9. Samorządowe kolegium odwoławcze	60
10. Inne podmioty pełniące funkcje z zakresu administracji podatkowej	61
§ 7. Tajemnica skarbowa	62
I. Zakres przedmiotowy tajemnicy skarbowej	62
II. Zakres podmiotowy tajemnicy skarbowej	63
Rozdział IV. Rodzaje i formy materialnych stosunków prawno-podatkowych	67
§ 1. Stosunek prawny – obowiązek podatkowy – zobowiązanie podatkowe	67
I. Powstawanie i wymiar zobowiązań podatkowych	68
II. Różnice między obowiązkiem a zobowiązaniem	68
§ 2. Rodzaje obowiązków (zobowiązań podatkowych)	70
I. Obowiązek i zobowiązania wyróżnione ze względu na rodzaj podatku	70
II. Zobowiązania wyróżnione ze względu na podmiot i formę wymiaru	71
III. Podstawowe i zastępcze (prawdopodobne) rodzaje zobowiązań podatkowych	72
IV. Zaległość podatkowa	73

§ 3. Roszczenia podatnika	74
I. Nadpłata	74
II. Zwrot podatku	75
III. Strata podatkowa	75
IV. Ulgi podatkowe	75
V. Sankcje podatkowe	76
Rozdział V. Model prawny realizacji zobowiązań podatkowych	77
§ 1. Konwencja powstawania zobowiązań z mocy prawa i z mocy decyzji	77
I. Realizacja zobowiązań podatkowych	78
1. Pojęcie realizacji zobowiązań podatkowych	78
2. Pojęcie postępowania podatkowego wymiarowego	79
3. Wymiar a obliczenie podatku	79
4. Przekształcenie obowiązku podatkowego w zobowiązanie podatkowe – wymiar	80
5. Deklaracje podatkowe – rodzaje i charakter prawny	82
6. Autokorekta – prawo korekty deklaracji przez podatnika	87
7. Postępowanie w przypadku niezłożenia deklaracji albo w przypadku złożenia deklaracji nieprawidłowej	88
8. Selektywna korekta samowymiaru decyzją podatkową (wymiar zobowiązania decyzją na zasadach ogólnych)	89
9. Opodatkowanie dochodów nieujawnionych	89
10. Szacowanie podstaw opodatkowania	90
11. Opodatkowanie dochodu przerzuconego (w następstwie m.in. transfer pricing, czyli stosowania cen nierynkowych między podmiotami powiązanymi)	91
12. Wymiar roszczeń podatnika	91
Rozdział VI. Wspomaganie wymiaru	95
§ 1. Interpretacje prawa podatkowego	95
I. Interpretacje ogólne i indywidualne	95
II. Zakres podmiotowy stosowania interpretacji	96
III. Obowiązek przedstawienia własnego stanowiska w sprawie	96
IV. Oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej	96
V. Opłata	97
VI. Treść interpretacji indywidualnej	97
VII. Termin wydania interpretacji i tzw. interpretacja milcząca	98
VIII. Zmiana interpretacji	98
IX. Publikowanie interpretacji	99
X. Prawo skargi do sądu	99
§ 2. Czynności sprawdzające i korekta pod nadzorem organu podatkowego	99
I. Czynności sprawdzające	99

II. Korekta pod nadzorem	100
§ 3. Doradztwo podatkowe	102
I. Warunki i zasady	102
II. Czynności doradztwa podatkowego	102
III. Doradcy podatkowi	102
IV. Egzaminy	103
V. Zakaz reklamy	103
VI. Odpowiedzialność za szkodę	103
VII. Ochrona prawna tytułu doradcy podatkowego	104
Rozdział VII. Postępowanie podatkowe	105
§ 1. Zasady ogólne	105
§ 2. Podmioty postępowania podatkowego	107
§ 3. Strona	107
§ 4. Doreczenia	108
§ 5. Wezwania	110
§ 6. Terminy	111
§ 7. Protokoły i adnotacje	111
§ 8. Udostępnianie akt	112
§ 9. Postępowanie dowodowe	112
I. Odrzucanie ksiąg jako dowodów w postępowaniu podatkowym	114
1. Nierzetelność w języku potocznym a nierzetelność w znaczeniu prawnym	115
2. Nierzetelność bezwzględna	115
3. Nierzetelność względna (subiektywna)	116
4. Metoda ustalania nierzetelności na podstawie znamion zewnętrznych	116
5. Nierzetelność księgi a nierzetelność podatnika (nierzetelność działań podatnika)	117
6. Metoda ustalania zakresu nierzetelności księgi. Nierzetelność dowodów z ksiąg	118
7. Nierzetelność a wadliwość	118
II. Dowody z dokumentów instytucji bankowych	119
III. Dowody z dokumentów urzędowych	119
IV. Dowody z zeznań świadków	120
V. Opinia biegłego	120
VI. Dowody na „obejście prawa podatkowego”	121
VII. Prawo strony do wypowiedzenia się w sprawie zebranego materiału dowodowego	122
§ 10. Zawieszenie postępowania	122
§ 11. Decyzja i jej uzasadnienie	122
§ 12. Odwołanie	123
§ 13. Kwalifikowany charakter odwołania	124

§ 14. Zażalenie	125
§ 15. Wstrzymanie wykonania decyzji	125
§ 16. Rozprawa	126
§ 17. Wymiar uzupełniający	127
§ 18. Wznowienie postępowania	129
§ 19. Stwierdzenie nieważności decyzji	130
§ 20. Uchylenie lub zmiana decyzji ostatecznej	131
Rozdział VIII. Wykonywanie zobowiązań	133
§ 1. Terminy płatności zobowiązania	133
I. Terminy płatności – zasady podstawowe	134
II. Termin płatności w przypadku samowymiaru zobowiązań	134
III. Termin płatności w przypadku obligatoryjnego wymiaru zobowiązania decyzją	134
IV. Termin płatności w przypadku poboru płatniczego	135
V. Termin płatności w przypadku poboru inkasenckiego	135
VI. Terminy płatności zobowiązań spadkobierców	136
VII. Termin płatności zobowiązania osoby trzeciej	136
VIII. Przedłużanie terminu	136
IX. Zaległość podatkowa i należności traktowane na równi z zaległością podatkową	136
§ 2. Ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych	138
I. Odroczenie terminu płatności, rozłożenie zapłaty na raty, umorzenie zaległości podatkowej	138
§ 3. Ulgi i zwolnienia podatkowe jako formy pomocy publicznej	139
§ 4. Wygasanie zobowiązań podatkowych	140
I. Wygaśnięcie zobowiązania podatkowego podatnika	140
II. Wygaśnięcie zobowiązania podatkowego płatnika i inkasenta	141
III. Charakter prawny wygaśnięcia zobowiązania	141
§ 5. Egzekucja zobowiązań podatkowych	142
I. Przymusowe wykonanie zobowiązania podatkowego	142
II. Postępowanie egzekucyjne	143
III. Wszczęcie egzekucji	144
Rozdział IX. Zabezpieczenie wykonania zobowiązań podatkowych	147
§ 1. Zabezpieczenie przedwymiarowe (jurysdykcyjne) i zabezpieczenie egzekucyjne ..	147
I. Przedmiot i zakres zabezpieczenia przedwymiarowego	148
II. Forma prawna zabezpieczenia przedwymiarowego	148
III. Terminy zabezpieczenia przedwymiarowego	149
IV. Obowiązki dowodowe organów podatkowych	150
V. Decyzja o zabezpieczeniu	150
VI. Procedura wykonania decyzji o zabezpieczeniu	151

VII. Wygaśnięcie decyzji o zabezpieczeniu	151
VIII. Odpowiednie stosowanie instytucji o zabezpieczeniu	152
§ 2. Hipoteka przymusowa	152
I. Prawo hipoteki	152
II. Pojęcie hipoteki	152
III. Przedmiot hipoteki	153
IV. Podstawa wpisu hipoteki przymusowej	153
V. Wpisanie hipoteki i jej powstanie (ustanowienie)	154
VI. Wygaśnięcie i przedawnienie hipoteki	154
VII. Skuteczność hipoteki przymusowej	154
VIII. Żądanie wyjawienia nieruchomości lub praw majątkowych	155
§ 3. Zastaw skarbowy	155
I. Pojęcie zastawu i charakter prawny zastawu skarbowego	155
II. Prawo zastawu skarbowego	155
III. Przedmiot zastawu skarbowego	156
IV. Obowiązek wyjawienia rzeczy lub praw mogących być przedmiotem zastawu skarbowego	156
V. Powstanie zastawu skarbowego	156
VI. Pierwszeństwo i kolejność zastawów	156
VII. Podstawa ustanowienia zastawu skarbowego	157
VIII. Wygaśnięcie zastawu skarbowego	157
IX. Rejestry zastawów skarbowych	157
X. Wypis z rejestru zastawów skarbowych	158
Rozdział X. Przedawnienie podatkowe	159
§ 1. Pojęcie przedawnienia podatkowego	159
§ 2. Przestanki przedawnienia w prawie podatkowym	160
§ 3. Rodzaje przedawnień w prawie podatkowym	161
§ 4. Przedawnienie wymiaru i przedawnienie wykonywania zobowiązań	162
I. Przedawnienie wymiaru	163
II. Przedawnienie wykonania oraz przedawnienie wymiaru pierwotnego albo jego korekty	163
III. Zawieszenie i przerwanie biegu przedawnienia	164
Rozdział XI. Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe	165
§ 1. Odpowiedzialność solidarna	165
§ 2. Następstwo podatkowe	167
I. Następstwo prawne	167
II. Następstwo prawne i przekształcanie osób prawnych i innych podmiotów gospodarczych	168
III. Następstwo prawne spadkobierców	170
IV. Opodatkowanie zapisobiorcy – art. 106 OrdPU	171

§ 3. Odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania podatkowe	171
I. Zakres podmiotowy	171
II. Warunkowy charakter odpowiedzialności	172
III. Solidarny charakter odpowiedzialności	172
IV. Wszczęcie postępowania podatkowego	173
V. Egzekucja zobowiązania podatkowego	173
VI. Przedawnienie	173
VII. Odpowiedzialność rozwiedzonego małżonka podatnika	174
VIII. Odpowiedzialność członka rodziny podatnika	174
IX. Odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa	174
X. Odpowiedzialność firmującego	175
XI. Odpowiedzialność samoistnego posiadacza i użytkownika wieczystego rzeczy	175
XII. Odpowiedzialność dzierżawcy nieruchomości	175
XIII. Odpowiedzialność wspólnika spółki osobowej	176
XIV. Odpowiedzialność członków zarządu	176
XV. Odpowiedzialność osoby prawnej przejmującej	177
XVI. Gwarant lub poręczyciel	177
Rozdział XII. Podatki, opłaty i dopłaty	179
§ 1. Podatek dochodowy od osób fizycznych	179
I. Podatek dochodowy od osób fizycznych – zasady ogólne	179
1. Znaczenie podatków dochodowych w państwie współczesnym	179
2. Podatek dochodowy od osób fizycznych w systemie opodatkowania dochodu	180
3. Zakres stosowania ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych ..	180
4. Zakres podmiotowy podatku	181
5. Łączne opodatkowanie małżonków	181
6. Osoby samotnie wychowujące dzieci	182
7. Kumulacja dochodów rodziców i ich małoletnich dzieci	183
8. Opodatkowanie dochodów uzyskiwanych w ramach spółek nie mających osobowości prawnej	183
9. Dwa przedmioty opodatkowania	184
10. Przychody	184
11. Koszty uzyskania przychodów	184
12. Dochód ze źródła przychodów	185
13. Strata	185
14. Zwolnienia przedmiotowe	185
15. Stawki podatkowe	186
16. Ulgi podatkowe	187
17. Roczność podatku	188

18. Zeznanie podatkowe	189
§ 2. Uproszczone formy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych ..	189
I. Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych	189
1. Oświadczenie o wyborze	189
2. Zakres podmiotowy ryczałtu ewidencjonowanego	190
3. Warunki stosowania prawa do ryczałtu	190
4. Stawki podatkowe	191
5. Obniżki	191
6. Wymiar zobowiązania	191
II. Karta podatkowa	192
1. Zakres podmiotowy karty podatkowej	192
2. Warunki zastosowania karty podatkowej	193
3. Wniosek o zastosowanie karty podatkowej	193
4. Decyzja w sprawie przyznania karty podatkowej	193
5. Zrzeczenie się opodatkowania w formie karty podatkowej	193
6. Zwolnienie z obowiązku prowadzenia ewidencji i dokumentacji	193
7. Wysokość zobowiązania z tytułu karty podatkowej	194
8. Terminy płatności	195
III. Zryczałtowany podatek dochodowy od przychodów osób duchownych	195
§ 3. Podatek dochodowy od osób prawnych	196
I. Zakres podmiotowy	196
II. Zakres terytorialny obowiązku podatkowego	197
III. Przedmiot opodatkowania	197
IV. Zwolnienia	198
V. Ustalanie przychodu	198
VI. Ustalanie kosztów	199
VII. Dochód	200
VIII. Strata	200
IX. Opodatkowanie dochodu przerzuconego w podmiotach powiązanych	200
X. Stawki podatkowe	201
XI. Okres podatkowy i okres rozliczeniowy	201
XII. Samowymiar (samoobliczenie)	201
XIII. Przypisanie dochodu do właściwego okresu podatkowego i rozliczeniowego	202
XIV. Rozliczenie udziałów na rzecz jednostek samorządu terytorialnego	202
XV. Wpłata z zysku	202
§ 4. Podatek od towarów i usług	203
I. Podmiot podatku	203
II. Zwolnienia podmiotowe	205
III. Przedmiot podatku	205
IV. Podstawa opodatkowania	208

V. Stawki podatku	209
VI. Zasady zapłaty podatku	210
VII. Ewidencja i dokumentacja	210
VIII. Zwrot podatku	210
IX. Deklaracje podatkowe	211
X. Zapłata podatku z tytułu importu	211
XI. Zgłoszenie rejestracyjne	211
XII. Zaprzestanie wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu	212
XIII. Faktury	212
XIV. Sankcje podatkowe	212
XV. Zwrot VAT podróżnym	213
XVI. Mali podatnicy	213
XVII. Kasowa metoda rozliczeń	213
XVIII. Rolnicy ryczałtowi	214
XIX. Prowadzenie działalności handlowej	214
§ 5. Podatek akcyzowy	214
I. Przedmiot podatku akcyzowego	216
II. Ubytki wyrobów akcyzowych	217
III. Zużycie wyrobów akcyzowych	217
IV. Opodatkowanie akcyzą samochodów osobowych	217
V. Zwolnienia przedmiotowe	218
VI. Zwrot podatku akcyzowego	218
VII. Zakres podmiotowy podatku akcyzowego	218
VIII. Powstanie obowiązku podatkowego	220
IX. Podstawa opodatkowania i stawki akcyzy	221
X. Postępowanie w sprawie zapłaty	222
XI. Zawieszenie poboru akcyzy	223
XII. Skład podatkowy	224
XIII. Znaki akcyzy	224
§ 6. Podatek od gier	225
I. Podmiot podatku	225
II. Przedmiot podatku	226
III. Zakłady wzajemne	227
IV. Gry na automatach	227
V. Podstawa opodatkowania	227
VI. Stawki podatku	228
VII. Terminy i formy płatności	228
§ 7. Podatek od nieruchomości	229
I. Podatnik	229
II. Przedmiot opodatkowania	230
III. Podstawa opodatkowania	231

IV. Stawki podatku	232
V. Zwolnienia	233
VI. Wymiar i zapłata podatku od nieruchomości	234
§ 8. Podatek rolny	235
§ 9. Podatek leśny	236
§ 10. Podatek od środków transportowych	237
I. Zakres podmiotowy	237
II. Przedmiot opodatkowania	237
III. Podstawa opodatkowania	238
IV. Powstanie i wygasanie obowiązku, wymiar i pobór podatku	238
V. Deklarowanie podatku	239
VI. Termin zapłaty	239
VII. Stawki podatku	240
VIII. Zwrot podatku	240
§ 11. Podatek tonażowy	241
I. Zakres podmiotowy	241
II. Przedmiot opodatkowania	242
III. Podstawa opodatkowania	242
IV. Wymiar i pobór podatku	243
§ 12. Podatek od spadków i darowizn	244
I. Przedmiot i podmioty podatku oraz moment powstania obowiązku podatkowego	244
II. Podstawa opodatkowania oraz obliczenie wysokości podatku	246
III. Ulga w podatku od spadków i darowizn	248
IV. Wymiar i tryb zapłaty podatku	249
§ 13. Podatek od czynności cywilnoprawnych	250
I. Podmiot podatku	250
II. Przedmiot opodatkowania	251
III. Podstawa opodatkowania	253
IV. Stawki podatkowe	254
V. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe oraz ustalenie i pobór podatku	254
VI. Zwrot podatku	255
§ 14. Opłata skarbową	255
I. Przedmiot opłaty skarbowej	255
II. Zakres podmiotowy opłaty skarbowej	258
III. Powstanie i wygaśnięcie obowiązku uiszczenia opłaty skarbowej	259
IV. Podstawa obliczenia opłaty skarbowej	260
V. Taryfa podatkowa (stawki) opłaty skarbowej	260
VI. Wymiar opłaty skarbowej	261
VII. Właściwość organów podatkowych w sprawie opłaty skarbowej	262
§ 15. Opłata od posiadania psów	262

§ 16. Opłata targowa	263
§ 17. Opłata miejscowa i uzdrowiskowa	263
§ 18. Dopłaty publiczne	264
I. Opłata adiacencka	264
II. Opłaty z tytułu udziału w kosztach budowy urządzeń infrastrukturalnych ...	264
III. Opłaty z tytułu scalania i podziału nieruchomości	265
IV. Opłaty z tytułu podziału nieruchomości	265
V. Opłata (renta) planistyczna	265
VI. Opłata melioracyjna i inwestycyjna	266
VII. Udziały związane z budową i utrzymaniem urządzeń regulacji wód	267
Rozdział XIII. Postępowanie przed sądami administracyjnymi	269
§ 1. Kryterium kontroli sądowoadministracyjnej decyzji	269
§ 2. Legitymacja procesowa	269
§ 3. Termin do wniesienia skargi	270
§ 4. Wpis od skargi	270
§ 5. Tryb wnoszenia skargi	270
§ 6. Uwzględnienie skargi w całości	270
§ 7. Postępowanie przed wojewódzkim sądem administracyjnym	271
§ 8. Zakres związania sądu	271
§ 9. Rodzaje rozstrzygnięć WSA	271
§ 10. Postępowanie mediacyjne i uproszczone	272
§ 11. Skarga kasacyjna i orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego	272
§ 12. Zażalenie	274
§ 13. Wzruszanie zarządzeń i postanowień	275
§ 14. Prawo pomocy	275
Rozdział XIV. Prawo karne skarbowe	277
Paremie	283
Indeks	287